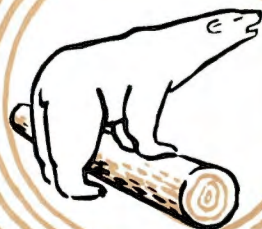

Ranheims-

NYTT

For full kraft -

SEPTEMBER 1965

NR. 3 - 10. ÅRGANG

Direktør Thorry Kier

Direktør Per Palmer

INNHold

	side:
Endringer i R. P.s styre	1
Av R. P.s historie	3
Opplæring	4
En jordlapp	6
Hr. Krympefri	11
Vernerapport	14
Organisasjonsplan	16
Årsregnskap 1964	18
Fem dager i Paris	21
Den røde hane galler . . .	26
Personalia m. m.	

*

Omslagsbildet:

Gamle setrer og ferieliv.
Foto B. M.

*

Redaksjonskomiteen:

Th. Overwien
Eivind Ahlberg
Tormod Barstad
Tor Schjetne
Torodd Ronæs

Redaktør:

Brynjulf Moksnes

Bedriftsavis for A/S RANHEIM PAPIRFABRIK RANHEIM

Endringer i A/s Ranheim Papirfabriks styre

På ekstraordinær generalforsamling i vår bedrift 13. september 1965 meddelte direktør Thorry Kiær at han efter 42 års virke i Ranheim Papirfabrik var kommet til at han av helsemessige grunner ønsket å trekke seg tilbake fra sine verv som formann for og medlem av styret. Det var med et visst vemod han gjorde dette efter så mange års interessant arbeide i og med bedriften.

Direktør S. A. Solberg uttalte på generalforsamlingens vegne at det var med den aller største beklagelse man hadde motatt direktør Kiærs meddelelse. Han kunne imidlertid forstå direktør Kiærs beveggrunner og ønsket da å fremføre bedriftens og styrets hjerteligste takk til ham for alt det arbeide han har nedlagt ved bedriften. Det er direktør Kiær som har en vesentlig del av æren for å ha bragt bedriften opp fra det den var og den situasjon den befant seg i da han i 1923 overtok ledelsen og til det den er idag. Det har vært et stort arbeide, preget av dyktighet og fremsyn, og både de ansatte og aksjonærene har all mulig grunn til å være direktør Kiær dypt takknemlig.

Det er skapt en bedrift som både de som arbeider der og landet forøvrig har all mulig ære av.

Direktør Thorry Kiær er født i Oslo i 1888, ble diplomingeniør ved den tekniske høiskole i Dresden i 1911, var administrerende direktør for A/S Dubrowka, St. Petersburg 1913—1918, administrerende direktør og medlem av styret i A/S Ranheim Papirfabrik 1923—1938, formann i styret 1938—1965. Administrerende direktør for A/S Meraker Brug 1927—1938, for A/B Tegefors Verk i Jämtland 1925—1938 og for Orkla Grube-Aktiebolag 1938—1958. Medlem av Strinda Herredsstyre 1926—1934, av den Kgl. Skogkommisjon 1930, av Bergverkskommissionen av 1951 og styremedlem i flere industriselskaper.

Direktør Kiær er Kommandør av Finlands Lejon Orden og av Svenske Vasa Orden samt Ridder av Svenske Nordstjerne Orden.

Direktør Kiær vil som konsulent for bedriften fortsatt la oss nyte godt av hans store kunnskaper og erfaring.

Generalforsamlingen innvalgte blant andre direktør Per Palmer som nytt medlem av styret, og i et efterfølgende styremøte ble han enstemmig valgt til ny styreformann.

Direktør Palmer er født i Verdal i 1914, efter eksamen artium studerte han språkvitenskap 1933—1936, fikk bibliotekutdannelse 1936—1937, avla eksamen ved Bergens Handelsgymnasium i 1938 og diplom-eksamen ved Norges Handelshøyskole i 1941.

Under og etter studiene innehadde Palmer stillinger i bank, revisjon, forsikring og industri. Bl.a. var han økonomisjef for Det Norske Luftfartsselskap A/S 1946—1947, kontorsjef Orkla Grube-Aktiebolag, Løkken Verk 1947—1955, soussjef samme sted 1955—1958, administrerende direktør der og i Orkla Metall A/S m.m. fra 1959. Direktør Palmer er medlem av en rekke styrer og representantskap og har bl.a. vært hovedstyremedlem i Norges Industriforbund 1959—1963.

Vi ønsker direktør Per Palmer hjertelig velkommen som vårt selskaps høyeste tillitsmann.

Efter generalforsamlingen har styret denne sammensetning:

Per Palmer styreformann, S. A. Solberg varaformann, Nils Astrup, Fredrik Kiær, Anthon Ellingsen, Th. Overwien

med følgende varamenn:

Sven A. Solberg, Halvor N. Astrup

Av Ranheim Papirfabriks historie

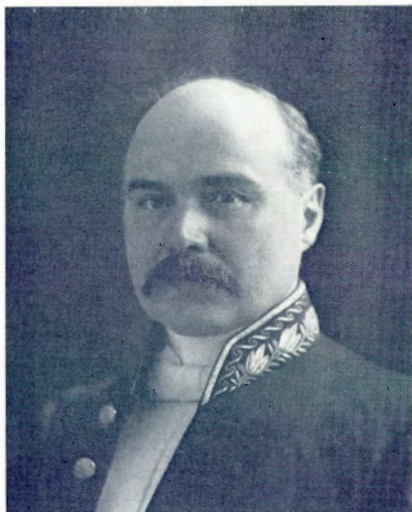
(Forts. fra nr. 1 1965)

I desember 1902 opptrer på skueplassen den mann som skulle komme til å gjenreise Ranheim Fabrikker, brukseier G. O. Ørn fra Värmland, på den tid boende på Lysaker. — Gustav Oskar Ørn var født i 1863, utdannet først ved den tekniske skole i Ørebro, så ved Berghögskolan i Stockholm. Det ble imidlertid treforedlingsindustrien som skulle bli hans arbeidsfelt. Han var gift med en datter av den norskfødte brukseier Hans Breien i Värmland.

Da Ørn kom til Norge satte han seg i forbindelse med bobestyrelsen i Christophersens konkursbo og fikk anledning til å sette seg inn i forholdene ved Ranheim. Herunder har han festet seg ved at fabrikken kun hadde *leiet* en del av vannkraften den brukte, likeledes kun leiet en del av grunnen fabrikken var bygget på, hvilke begge aktiva tilhørte Ranheim gård, som igjen eides av Christophersens personlige konkursbo. Han ble snart klar over at den som eide vannkraften langt, om ikke helt ut, kontrollerte også fabrikkens skjebne. Og han besluttet å erverve Ranheim, — ved en knipetangsoperasjon, ville man idag si.

Ørn allierer seg med grosserer Chr. B. Lorentzen og advokat Rasch, den sistnevnte som juridisk konsulent, den førstnevnte som foreløbig opp-tredende utadtil (nordmann). — Ved 2. gangs konkursauksjon i begynnelsen av desember over Ranheim Gård, med påstående teglverk og tilliggende vannkraftsrettigheter, ble grosserer Lorentzen høystbydende med kr. 176.000, hvilket bud ble approbert 22. des. med tilføyende, at det var avgitt på vegne av brukseier G. O. Ørn.

Ørn går omgående videre. Allerede dagen etter approbasjonen sender han Ranheim konkursbos bestyrer oppsigelse av de leiede arealer, hvor leien var utløpet år 1900, men hadde fortsatt uten formell fornyelse. — På dette overfall kunne bobestyreren bare repostere svakt med en med-

Brukseier Gustav Oskar Ørn

delelse til Ørn om at det var forlangt auksjon over fabrikken.

1903. — — Auksjonen over fabrikken var opprinnelig fastsatt til 2. februar 1903, og selv om Ørn forsøker å få den fremskutt, går ikke det. Tvertimot, i møte 29. januar, hvor der bl a. ble referert forestillinger fra de sterkest interesserte, Norges Bank og administrasjonsstyret i bankierfirmaet Ths. Heftye & Søn, blir auksjonen utsatt til 30. mars. Kravet fra Heftye, en pantobligasjon på kr. 200.000, tar man forøvrig 17. mars alt forbehold overfor, da det tydelig bare er et proformaverk. Man henstiller videre til Ørn å la kravet på tomter og vannkraft utstå til auksjon er holdt om et par uker. idet spørsmålet skal bli forelagt kreditorutvalget. Men helt til det siste presser Ørn på.

Ved auksjonen 30. mars ble Norges Bank høystbydende med bud på kr. 100.000 for fabrikken med tilbehør, og kr. 13.000 for «Anpart av Nylandsfossen». — Disse bud ble approbert av bobestyrelsen 18. april, Norges

Bank underrettet derom og om at Ørn krevet tomtene ryddiggjort. Men enda så sent som 4. mai forlanger Ørn pr. telegram at fabrikken skal opphøre å bruke hans vannkraft innen kl. 6 em. — Ørns fremgangs-måte ble sterkt kritisert av samtiden. Men han var meget selvtillfreds med sine manøvrer, det berettes at han direkte skrøt av dem. — Nu vil man bare si: A la guerre.

Ved approbasjonen av Norges Banks bud var endel av ansvaret flyttet over fra konkursboet til Norges Banks skuldre. Etter konferanse med banken underretter bobestyreren påny Ørn om at banken nu er eler av fabrikken, men forevrig har man tatt det standpunkt at Ørns forbud mot å bruke vannkraften ikke er lovmedholdt. — Ørn måtte nu nedstemme tonen. Om han kunne opptre som han hadde gjort overfor bobestyrelsen, må han spille på andre strenger overfor Norges Bank, om han enn overfor banken ikke kan sees å ha frafalt sine krav.

I fabrikken var funksjonærer og arbeidere i et antall av ca. 120 oppsagt. Banken kan ikke drive fabrikken, men for at denne ikke skulle stanse leiet banken fabrikken til konkursboet for kr. 200 pr. uke og erklærer å ville utrede lønninger m. v. fra 1. juni. Inntil da hadde konkursboet gjort det. — 2. juni overtar Norges Bank ved spesiell overtagelsesforretning fabrikken.

Det blir nu et slags pusterom for fabrikkens ledelse og arbeidere. Men

ledelsen kunne ikke arbeide på noe lengere sikt. Den kjennsgjerning forelå snart, at banken innledet underhandlinger om salg, og da til Ørn. Den 28. juli kunne Trondhjemsavisene meddele at fabrikken var solgt til Ørn for kr. 140.000. — Drogsetskogen kjøpte Ørn av konkursboet året etter for kr. 10.800. — Konkursboets styre fortsatte avviklingen bl. a. med salg av de masser cellulose og papir som var opparbeidet.

Perioden Christophersen er nu avsluttet. Et tilbakeblikk over den gir ikke noe oppløftende syn. Det horoskop man kunne stille da den begynte i 1893 måtte bli nedslående, og de mest svartseendes anelser slo til ettersom årene gikk. Det tjener ikke til noe større å reflektere over hvordan det ville ha gått om fabrikken ikke hadde vært en seksjon av firmaet Christophersen. Om den hadde vært selvstendig og hatt noenlunde finansiell manøverfrihet, kunne den kanskje under en våken ledelse ha slått seg igjennom. — Fra et lokalpatriotisk standpunkt måtte man være bedrøvet over at den trønderske innsatskapital skulle smuldre bort og at ledelsen for denne fra begynnelsen lokalpregede bedrift kom i hendene på en Vikværing. Og så kom det nu en svenske som skulle overta etter Vikværingen. Og på dette «sattet». Trønderne knurret, men kunne ikke gjøre noe.

(Forts.)

◆ ◆ ◆ — Opplæring —

Den rivende utvikling i industrien etter siste verdenskrig har skapt massevis av nye problemer for bedriftsledelsen, og ikke minst innen treforedlingsindustrien.

Det å lage papir var jo til å begynne med et rent håndverk, og så sent som i 1930-årene snakket vi om papiromakere, og hele tillagingen (fabrikasjon) av papir, sto og falt på maskinførerne som var suverene og hersket faktisk uinnskrenket både

over sine maskinfolk og sin maskin.

Med de store tekniske fremskritt i de senere år, har det gått så fort at det er umulig å følge med i alt, og skal vi klare å være med i galoppen, må vi alle som en både tenke og handle annerledes skal vi ha muligheter for å klare å følge med i den beinhard konkurransen vi har i dag.

Et av de mange ordene vi til stadighet støter på er — *opplæring*.

Vi vet jo alle at om vi velger hvilket som helst yrke, fordres det en helt annen opplæring i dag enn tidligere, og dette gjelder også for vår bedrift.

Den stadig mere kompliserte, mekaniserte og automatiserte maskinparken vi har fått og vil få etter hvert, gjør at opplæringen har fått en helt annen karakter som gjør at hver enkelt mann — uansett hvor i bedriften — må få en adskillig mere grundig opplæring enn tidligere.

Treforedlingsindustrien er fullt ut oppmerksom på dette. Det arbeides intenst både i de enkelte bedrifter og innen hovedorganisasjonene — og blant annet har vi fått noe som heter Treforedlingsindustriens Yrkesopplæring som tar dette med opplæring meget alvorlig. T. Y's arbeidsoppgaver går i store trekk ut på følgende:

1. Arbeidet med fast organisert opplæringsplan for bransjen.
 2. Utgivelse av lærebøker og annet trykt materiale.
 3. Produksjon av film, billedbånd og annet audiovisuelt utstyr til støtte for undervisningen på bedriftene.
 4. Arrangement av kurser, konferanser o. l.
- T. Y. er vel først og fremst tenkt som et veiledende organ, og det står da opp til hver enkel bedrift å legge opp sitt opplæringsprogram etter at behovet for opplæring er kartlagt.

På produksjonsutvalgsmøtet 6/4-65 ble det oppnevnt en opplæringskomité som fikk følgende oppdrag:

1. Kartlegge behovet for opplæring til mannskapet i driftsavdelingene (produksjonsavdelingen).
2. Komme med forslag til opplæringsopplegg for å dekke de behov komiteen har funnet.
3. Komiteens forslag skal oversendes produksjonsutvalget innen 15/9-65.

De aller fleste er jo kjent med denne komiteen, da vi blant annet også intervjuet en hel del arbeidere på de forskjellige plasser for å få deres uttalelser om behovet for opplæring. Komiteens medlemmer ble godt mottatt praktisk talt over alt, og vårt inntrykk er at alle er positivt innstilt overfor opplæringsspørsmålet.

Komiteens rapport er allerede oversendt produksjonsutvalget som nå har utspillet til å få fortgang i arbeidet for mere effektiv opplæring.

Helt ukjent med opplæring er vi jo ikke, for vi har i flere år kjørt et treningsprogram for papirmaskinbetjening, utarbeidet av bedriftens egne folk i samarbeide med konsulentfirmaet Habberstad. Annen del av dette treningsprogram er også på det nærmeste ferdig. Som nevnt er det nå i flere år arbeidet med forskjellige kurs for opplæring i vår bransje, og bl. a. har Folkets Brevskole «Papirkurset» som er mye anvendt. Det er jo ikke bare produksjonsavdelingene som trenger opplæring. Det er også på mange andre felter utarbeidet kurser, og jeg nevner i fleng:

1. Introduksjon del I og II.
2. Lesning av tegninger.
3. Plateutfolding.
4. Brannfare ved sveising og skjæring.
5. Instrumenteringskurs.
6. Vernearbeid lønner seg.
7. Munn mot munn-metode.
8. Montering og skjøtsel av kule- og rullelager.
9. Farging - Prøvetaging - Fiberlære.
10. Innføringskurs for nyansatte.
11. Foredling og etterbehandling.
12. T.Y.'s nye lærebok i papirfabrikasjon - tremasse og cellulose.

Dessuten er det yrkeskonferanser, filmer og mye annet, så vi har nok å velge i.

Opplæring er ikke bare et problem for bedriftsledelsen, men også i aller høyeste grad for hver enkelt arbeider og funksjonær. Alle må se fakta i øynene, at skal vår bedrift holde seg på topp både kvalitets- og kvantitetsmessig, må alle legge breisia til for å dyktiggjøre seg på sin bestemte plass i bedriften.

Forholdene er nå en gang blitt slik at opplæringen må få en adskillig bredere plass, og det er hver enkelts plikt å medvirke til at Ranheim Papirfabrik også i fremtiden skal kunne hevde seg blant de ledende kraftpapirfabrikker i landet — ja i hele norden.

T. B.

August 1965

EN JORDLAPP

*Støre gård våren 1965.
Et elgkue løper over de nysådde åkrer.*

Ranheim Østre, Støregården, er en gård hvor det i sin tid har vært mange husmannsplasser. Å få med alle her går ikke, og det av den gode grunn at disse plassene ikke har fått plass i noen minnebok. Enkelte av dem eksisterer ennå, mens andre bare eksisterer i muntlige beretninger, fra slektledd til slektledd.

Ranheim Østre har en gang vært betydelig større enn den er nå, selv om den også idag regnes som en av de større gårder på disse kanter av landet. Ranheim lille, eller Hansbakken, f. eks. ble utskilt fra gården i 1821. Likeså har en stor del av Reppe tilhørt Ranheim Østre.

Reppe er et meget gammelt navn og forekommer nevnt første gang i historien i året 1297, og da under formen Ræppini. Deretter har navnet gjennomgått den vanlige forandlingsprosess når det gjelder gamle navn. Som før nevnt var Ranheim Østre eier av en betydelig del av Reppe, og på dette område finner vi også en god del av de husmannsplasser som lå under gården. Etter som tidene forandret seg, ble alle disse plassene frasolgt gården og som

regel kjøpt av de respektive brukere.

For å ta et utgangspunkt kan vi begynne helt oppe under Reppesåsen, hvor vi har plassen Aasheim. Plassen ble drevet av Petter Aasheim som også ved siden av drev som skomaker. Etter ham overtok hans sønn Ole, som bygde ny og betydelig større hus på stedet. Senere solgte han det hele, og stedet eies nå av fru Bjerkan.

Aasheims nærmeste nabo er Ranheimsås, en plass hvor Johan Moe var bruker samtidig som han hadde sitt arbeide her ved bedriften. Dette stedet er fremdeles i familien Moes eie.

Begge disse plassene ligger som sagt helt oppe ved skogen, men litt lenger nede på Reppesplataet har vi en plass som heter Sommervold, også kalt Kjønlirømmet. Stedet eies nå av Arnold Bjerkan, sønn av fru Bjerkan på Aasheim.

Følger vi Reppesvegen videre nedover kommer vi til et sted som blir kalt Hermo. Her bodde en maler ved navn Peder Svendsen. Mange husker sikkert Per og Annemarta Hermo, men hvor vidt den før nevnte Peder Svendsen er den samme mann som

Per Hermo, skal vi ikke uttale oss om. Stedet ble imidlertid senere kjøpt av Haldor Eggen, og mye tyder på at både dette sted og flere lignende på Reppe, blir framtidige boligområder.

Så har vi Myra, plassen hvor Sivert Myra bodde. Ved siden av plassen drev han endel med brødhandel og har muligens vært den første butikkinnehaver på Reppe. Senere ble dette sted kjøpt av Johannes Bjørnstad og det eies nå av hans sønn Fridtjof, mens navnet er blitt forandret fra Myra til Furuset.

Men denne beretning ville ikke være fullkommen om den ikke inneholdt et par særlig dunkle punkter. Disse punkter er representert ved Husbyrommet og Lisabetrommet. Disse kan vi kanskje til en viss grad stedfeste, men på ingen måte tidfeste. Husbyrommet skal ha ligget i nærheten av gården til Hermod Holum og Lisabetrommet i traktene ved Hermo. Men som vi tidligere har poengtert i Ranheims-Nytt, påstår vi ikke at denne serie er historisk uangripelig riktig. En feilmargin må vi tross våre aller beste forsetter gjøre regning med.

Mens vi hittil har holdt oss i de høyereliggende strøk av gården Ranheim Østre, skal vi nå ta en titt på lavlandet, hvor vi finner Klokkeplassen. Denne plassen er høyst sannsynlig den eldste av alle plassene på gården. Navnet har den sikkert fått etter Kristoffer Nilsen som var klokker i Strinda og som er oppført som bruker i 1701. Hvem som har vært brukere gjennom årene kan vi ikke si noe om. Vi vet imidlertid at plassen i sin tid kom i familien Ranums eie, og at det hele nå er regulert som boligområde og for det vesentligste bebyggt.

Et annet sted på Ranheim Østre som det også har vært litt vanskelig å oppspore fakta om, er Hærens-vollen. I følge folkemeningen skriver navnet seg fra at det en gang har vært militær øvingsplass sør for Klokkeplassen et sted. En ting som understøtter denne teori er at det på gården Ranheim Østre er et rom som skal ha vært oppbevaringssted for ammunisjon. Kort sagt et kruttmagasin, og dette eksisterer den dag i dag, men uten krutt.

Ranheimstrøen og Trøen er også gamle plassnavn på gården. Om

Klokkeplassen

Trøen heter det at det der «måtte holdes kro for reisende». «Hvorimot ingen kro fra Bakklandet til Vik-elven måtte tilstedes, for at bonden og hans folk som reiste til og fra byen ikke skulle bli forførte til fyl-deri, hvorved deres jordebruk ble for-sømmet.»

Hvor denne kro har ligget er det ingen som vet, men at veien til Trondheim en gang i tiden også før har ligget i nærheten av nåværende Europavei 6, er visst sikkert. Kan-skje lå den noe nærmere Hommel-haugen. Det var etter denne veien svenskene kom når de for på erob-ringstokt i Norge, og de for ikke alltid så pent fram, har vi lest om. Vi har forresten lurt på om denne veien og den pilgrimsveien vi nevnte i et tidligere nummer av Ranheims-Nytt, er den samme.

Men ennå er vi ikke ferdig med plassene på Ranheim Østre. Vi må ikke glemme Ranheimsbakken, hvor Gabriel Moe og hans hustru Anna Bergitta Johannesdatter bodde. Ennå er det sikkert mange Ranheimsfolk som minnes Anna «Bakka» og hennes finfine ripsbærhage. Plassen er nå forlengst nedlagt, bare noen stener

Gabriel Moe

etter kjelleren er igjen. De siste som bodde der var Peder Gabrielsen, maskinfører her ved bedriften, Augusta Gabrielsen, bedre kjent som Gusta, Ragna Gabrielsen og Marie Bjerkan.

Ranheimsbakken

Ranheimslø (Saksvik)

*Vigen. Personene på veien er fra venstre:
Augusta Gabrielsen, Petra Wikstrøm, Gudbjørg Torgersen og Karl Wikstrøm*

Så har vi Ranheimsli hvor Severin Saksvik bodde. Han kom fra Nedre Saksvikberget i Malvik. Hans mor, Rekka Bergom som hun kaltes, må ha vært en meget aktet kvinne i Malvik. Hun er nemlig blitt minnet ved at en vei er blitt oppkalt etter henne. Rekkas vei heter den. Hennes sønn Severin er tilkjent samme ære på Ranheim. Ranheimsli eies nå av Oskar Saksvik, en av Severins sønner.

Såvidt vi kan se har vi nå bare en plass igjen av de plassene som skal være med i denne omtale. Det er Vigen, hvor Johan Sigvart Vigen bodde. Han var utlært som skomaker og drev muligens dette yrke ved siden av plassen. Stedet ble senere overtatt av Cecilie Vigen og etter henne av Karl Wikstrøm. Han var ansatt her ved bedriften. Nå eies stedet av sistnevntes sønn, Johan Wiwstrøm. Både Karl og Johan Cikstrøm er etterkommere av Johan Sigvart Vigen. Stedet er med andre ord fremdeles i samme slektens eie.

Det var i dette lille huset på Hansbakken, hos Vigen, at Ranheim telefonsentral engang holdt til. Det er nok mange som husker det ennå. Men nå er huset mye større, og telefon-

*Døren til «kruttammeret»
på Ranheim Østre*

sentralen er det ikke bruk for lenger.

Men nå må vi visst sette punktum for denne gang, og vi håper at vi kan komme tilbake senere med flere plasser, fra andre gårder.

E.

Saltøya

Arne Brekke er formann i saltøykomiteen, og på forespørsel om hvordan det går derinne, svarer han at besøket er godt, ca. 400 i sommer, men han innrømmer at folk utenom fabrikken har lettere for å oppdage hvilken perle øya er, enn vi selv. Han savner den store oppslutningen fra Ranheims-folk, men det blir nok, sier han optimistisk. Han har satt seg som mål å få feriehjemmet til et sted hvor alle vil og må være tilfredse.

Enkelte ting må det ryddes opp i. Ting som må forandres: Ett kjøkken for mange familier går ikke. Knappt nok felles storstue. Moteller er løse- net i dag, og adskillige tømmerstokker er alt hogget til det formålet.

Bedriften stiller seg interessert og hjelpsom på alle vis, og det er ikke minst viktig.

Herr Krympetfri og Elastisk

Av Don Wharton

I Ranheims-Nytt nr. 1 1964 bragte vi en artikkel: «P.M.V — Clupak» av ingeniør H. R. Olaussen. I artikkelen omtales oppfinneren Mr. Sanford Cluett. I dag ofrer vi mere spalteplass på Mr. Cluett, som er en farverik personlighet. Stoffet er hentet fra det amerikanske tidskrift «Reader's Digest» (oversatt til «Det Bästa»). Clupak-produksjonen øker nå jevnt på P.M. V — vi har vært oppe i over 200 tonn på en måned, og det er sannsynlig at også P.M. VI får en Clupak-innretning.

Red.

I dagens samfunn er krympetfri tøy en hverdagsvare. Vi vet at våre skjorter, bomullskjoler og møbeltrekk holder målene tross gjentatt vask — hvis de er merket «Sanfor».

Det oppfinnergeni som gjorde «sanfor» og «sanforbehandlet» til hverdagsord, har nå beriket språket med enda et ord: «clupak», d.v.s. papir som strekker seg ut før det brister. I de amerikanske snarkjøpsbutikkene får man nå kolonialvarene i poser som tåler stor belastning, og tidskrifter og postordrekataloger distribueres i omslag av dette elastiske papir. Det anvendes videre som emballasje for madrasser, møbler, bildekk og dypfrosset kjøtt. Og det kommer også som et nytt, tekstil-lignende materiale som det er billigere å kassere enn å vaske etter bruk. Et putevar av Clupak kan selges med fortjeneste for 10 cent, og en herreunderbukse trenger ikke å koste mer enn 15 cent.

Denne revolusjon innen to forskjellige industrier skyldes en liten senet mann som før han var i 45-årsalderen hverken hadde hatt noen tilknytning til tekstil- eller papirindustrien. Han heter Sanford L. Cluett og ble født i staten New York for 90 år siden. Selv om deler av hans navn er blitt verdenskjent gjennom varemerkene «Sanfor» og i de senere år «Clupak», er han selv forholdsvis ukjent.

Cluett er et forbausende mange-sidig menneske som foruten sine forskjellige oppfinnelser også har gjort en innsats innen landmåling, hydrografi, navigasjon, byggeteknikk, ballistikk og bedriftsøkonomi. Da han var 8 år gammel, laget han illustrasjoner til sin farbrors naturvitenskapelige forelesninger, og som 10-åring malte han opp og kartla en fjellsjø ved hjelp av et snekker-vaterpass, noen skrutvinger og et notestativ. I 14—18-årsalderen var han sykkelig og oppholdt seg da lenge i traktene rundt Palm Beach, hvor det på den tid var villmark. Her drev han jakt på ender, rådyr og alligatorer, streift rundt i sumplandskapet og tegnet og malte og ble også godvenner med seminolindianerne og lærte seg deres språk. Han ble en dyktig skytter og kunne drive en spiker inn i veggen med et pistolskudd på 12 meters hold.

Men for det meste lå han ute på Worthsjøen og seilte, rodde og drev. Man trodde gutten var lat, men i virkeligheten studerte han bølgenes bevegelse og vindtrykket, observasjoner som han senere fikk nytte av når han tegnet seilbåter.

Umettelig nysjerrighet

Cluett sa en gang: «Dersom flere mennesker var nysjerrige og åpnet øyne, ører og andre sanser, ville de bli meget lykkeligere — og fremgangsrikere. Hans eget vitebegjær, som var oppøvet i Floridas villmarker, fikk ytterligere næring på skolen. Da læreren forklarte hvordan musklene i spiserøret driver mat og væske ned i mavesekken, ville Sanford vite om systemet virket på samme måte når man sto på hodet.

Læreren var ikke sikker på det. Det første Sanford gjorde da han kom hjem fra skolen, var å forsøke å svelge vann mens han sto på hendene, og han ga seg ikke før han hørte klunket da klaffe- og muskelsystemet i spiserøret tvang vannet inn i mavesekken.

En stund tenkte han på å bli lege og leste medisinske bøker og så på operasjoner. Men så oppga han medisinen og begynte på teknisk skole, hvor hans vitebegjær førte til at han på egen hånd drev primærforskning innen ballistikken. Han oppfant også en nivåsekskstant som kunne anvendes ved astronomisk orientering når horisonten er usynlig, og etterhånden ble han en dyktig navigatør. Da han hadde tatt sin ingeniørexamen, dro han ut i den spansk-amerikanske krigen som løytnant i ingeniørvåpenet og ble sendt til Puerto Rico. Der fikk han bruk for sine medisinske kunnskaper og tjenestgjorde som felt-skjær når hans avdeling var uten lege. (For å være sikker på at han sydde igjen kjøttsår på riktig måte, øvet han seg på sin egen arm.)

I Puerto Rico fikk han interesse for tidevannet og begynte å gjøre observasjoner som resulterte i de første korrekte oppgaver over tidevannsfenomenene i den nordlige del av Det Karibiske Hav. To år senere — da han var 26 år — fikk han tilbud om å bli assistentingenjør ved et damanlegg som den amerikanske stat holdt på å bygge i Kentucky. Da han på grunn av formelle hindringer allikevel ikke fikk stillingen, deltok han som vanlig arbeider på dambygget. Han tegnet stålkonstruksjonen til dampportene og oppfant en automatisk ventil, som ble det første av hans ca. 200 patenter.

I 27-årsalderen ble han ansatt som ingeniør ved en bedrift som fremstilte landbruksmaskiner og hadde 1200 ansatte. Cluett begynte med en gang å foreta drastiske forandringer i slåmaskinenes og skurteskernes konstruksjon. Han hadde imidlertid begavelse også på det forretningsmessige område, og ble snart underdirektør og driftssjef.

En innregistrert bordduk

Foruten å være meget nysjerrig, har Mr. Cluett også vært skrupuløst nøyaktig i alle ting. I sitt hjem har han en mengde klokke, og han kontrollerer deres gang ved hjelp av en kortbølgeradio som tar inn tidssignalene fra flåtens observatorium i Washington. For en tid siden la en

besøkende merke til at det var satt opp en papirlapp under en av klokken. På den hadde Cluett skrevet: «Denne klokken går 10 sekunder for sakte». Under den store orkanen som i 1938 feide over Amerikas nordøststater, noterte han barometerstanden fra time til time. Når han reiser med fly, noterer han avgangstid, kurs samt navn og adresse på den som sitter ved siden av ham.

En advokat fortalte at Cluett er et ønske-vitne for alle jurister. Han noterer alt. Etter en forretningslumsj hvor man hadde diskutert hans oppfinnelse Clupak-papiret, gikk han tilbake til restauranten, hentet bordduken — som han hadde sittet og tegnet på — og deponerte den hos notarius publicus. Duken ble senere det avgjørende bevismateriale i en patentprosess.

Cluett satte også opp en liste over de egenskaper han fant at en hustru burde ha. Da han var 42 år gammel traff han en 18-årig pike som han mente oppfylte disse strenge krav, og giftet seg med henne. Hun fødte ham tre sønner og en datter, og Cluett og hans Camilla, født Rising, er fremdeles lykkelig gift.

Mannen med Arrow-snippen

I 1919, da Cluett var 45 år, skiftet han bransje og revolusjonerte dermed tekstilindustrien. Han gikk over fra slåmaskiner til snipper, nærmere bestemt Arrow-snipper fabrikkert av Cluett, Peabody & Co., et firma som var grunnlagt av tre av hans slektninger. På den tid var Arrow-snippen en stiv løs-snipp, like kjent som Forden. Den ble fremstillet i 400 modeller og var blitt populær gjennom «Arrowmannen», hvis mandige, vakre ansikt på oppslag og i annonser resulterte i en ubrutt strøm av brev og ekteskapstilbud fra kvinnelige beundrere. Fabrikken i Troy hadde 6000 ansatte og produserte 3 millioner snipper i uken.

Men soldatene som deltok i første verdenskrig hadde vent seg til skjorter med myk, fast snipp og nektet å gå med stiv løssnipp da de kom hjem. I 1921 sank derfor salget av Arrow-snipper katastrofalt. Bedriften forsøkte forgjeves å stanse denne utvik-

lingen ved å gå over til fabrikkasjon av en myk løs-snipp og siden en såkalt halvmyk snipp. Men det var for sent. Løs-snippen saga var ute. I desperasjon begynte firmaet å fremstille skjorter med fast snipp, men de hadde den feil at de krymper i vask. Snippene kunne jo vaskes og krympes før skjortene ble sendt ut på markedet, men folk ville ikke kjøpe skjorter som allerede var vasket. Hvordan skulle man få til å krympe tøyet uten å vaske det?

Sanford Cluett løste problemet etter å ha stilt seg selv to spørsmål: For det første: «Hvorfor krymper tøyet?» Svaret var at tekstilfibrene under veving og etterbehandling stadig tøyes og strekkes. Når tøyet senere blir vasket, går fibrene tilbake til sin opprinnelige, mindre dimensjon. For det annet: «Hva er det motsatte av strekking?» Sammenstrykking, svarte Cluett.

Krymping etter mål

Han la et stykke tøy på skrivebordet sitt og forsøkte å trykke det sammen. Det la seg da i folder. Så formet han til et halvsylindrisk trestykke, målte av 15 cm. tøy og la det over den buede siden av trestykket. Deretter tok han et gummibånd som var like bredt som tøyremsen, strakte det ut, klemte det fast over tøystykket og lot det trekke seg sammen. Nå tok han bort gummibåndet og målte tøybiten. Den var bare 14 cm lang og hadde altså krymper, men var helt glatt — uten en eneste rynke.

Proessen fikk den tekniske betegnelsen «kompresjonskrymping», og da den var ferdig utviklet, ble den det største fremskritt innen bomullstekstilbransjen siden de vaskeekte fargene fikk sitt gjennombrudd i 1905. Gjennom et lisenssystem stilte Cluett, Peabody & Co. prosessen til rådighet for hele tekstilindustrien. «Sanfor» betyr at lisensinnehaverens tøy er krymper etter visse spesifikasjoner. I dag finnes det 415 lisensinnehavere i 49 land, blant dem nesten alle større tekstilbedrifter i den frie verden, med en total produksjon på 3 milliarder meter «Sanfor»-merkede tøy pr. år.

Cluett har fått en pen slant for sine patenter og er fortsatt knyttet til Cluett, Peabody & Co., hvor han fritt kan disponere laboratoriestyr og assistenter for forskning på alle de områder innen tekstilbransjen som interesserer ham.

Innebygget elastisitet

Da Cluett var 75 år, altså i en alder da vanlige mennesker har vært pensjonert i mange år, ble han interessert i en ny bransje: papir. Han hadde på følelsen at de samme prinsipper som ble benyttet til å fjerne elastisiteten i tekstiler, kunne anvendes til å gjøre papir elastisk og dermed sterkere. Hans kompanjonger lo overbærende, men Cluett fortsatte ufortrødent å studere papirets egenskaper.

Han bygget en liten forsøksmaskin hvor han benyttet samme slags varme stålvalser og gummifilt som i sin krympemaskin. Deretter matet han inn i maskinen fuktete remser av kraftpapir, hvorved fibrene tryktes sammen mellom de varme valsene. Han fant ut at han ved å regulere den lille maskinen kunne få papiret nær sagt så elastisk som han ville. Maskinen produserte 2½ cm brede remser, som viste en bemerkelsesverdig seighet, men var like glatte som vanlig kraftpapir.

Cluett var nå blitt nesten 80 år, men bega seg allikevel ut for å selge sin oppfinnelse. Fire papirfabrikker svarte at de ikke var interessert. Men i mai 1954 oppsøkte han David L. Luke, som da var sjef for West Virginia Pulp and Paper Co. Luke ble meget forbauset da den gamle herre stakk til ham en glatt papirremse og ba ham dra i den. Luke dro — og remsen strakte seg istedet for å gå av. Resultatet ble at West Virginia og Cluett gikk sammen om å danne et selskap for utnyttelse av oppfinnelsen.

I januar 1958 ble det første glatte strekkbare papir for kommersielt bruk produsert i det nye selskaps fabrikk i Charleston, South Carolina. Et 6 meter bredt papirbånd ble valset frem med en hastighet av 750 meter i minuttet. Siden den gang har de ledende kraftpapirfabrikker i den frie

verden tatt ut lisenser og begynt å fremstille «Clupak»-papir.

Alt dette er imponerende — men minst like imponerende er den 90-

årige mannen selv, som sitter ved sitt skrivebord, røker sin sigar og sier: «Jeg vet ikke om noen som har hatt så mye moro i livet som jeg».

Vernerapport for 2. kv. 1965

Selv med årets oppmuntrende start har resultatet for 2. kvartal dempet noe på verneutvalgets optimisme, da dette kvartal fikk registrert i alt 10 bedriftsulykker med tilsammen 214 fraværsdager. I tillegg kommer 3 dager på grunn av skade i 1. kvartal, slik at det totale skadefravær blir 217 dager.

Avdelingsvis fordelte skadene seg slik:

Cellulosefabr.:	2 sk. med 13 frav.d.
Hovedavd.:	1 » » 45 »
Etterbeh.avd.:	1 » » 18 »
Sekkefabr.:	2 » » 15 »
Salen:	1 » » 45 »
Mek. verkst.:	1 » » 57 »
Bygn.avd.:	0 » » 0 »
Transportavd.:	2 » » 21 »
	10 sk. med 214 frav.d.

Sammenlignet med tidligere år gir dette:

			Pr. skade
2. kv. 1960	6 sk. 240 dgr.	40,0 dgr.	
2. » 1961	6 » 87 »	13,0 »	
2. » 1962	9 » 235 »	26,1 »	
2. » 1963	7 » 26 »	3,7 »	
2. » 1964	8 » 69 »	8,6 »	
2. » 1965	10 » 214 »	21,4 »	

Selv om antall skader gikk noe opp i 2. kvartal i forhold til tidligere år, bør bedriften nok være ganske fornøyd med resultatet likevel når man tenker på alle ferievikarene som for tiden er i virksomhet. To av kvar- talets uhell rammet forøvrig en ferie- vikar. Videre er der en skade (nr. 1) som neppe kan kalles ulykke, men vi har registrert den likevel. Forøvrig vises til skadeoversikten:

Skade nr. 1.

Skadete satt på huk og isolerte en ledning. Skaden inntrådte da han reiste seg, høyre kne sviktet.

Fravær: 57 dager.

Ansatt: 1948.

Skade nr. 2.

Skadete kom uforvarende i berø- ring med en impuls for hydraulisk løfting av vippebrett og fikk bena i klemme.

Fravær: 13 dager.

Ansatt: 1965 (ferievikar)

Skade nr. 3.

Skadete var med på lossing av pa- pirruller på Pier II. Han skulle ta en rulle (130 kg) fra andre høyden for å sette den ned på bilplatten, — rullen spratt opp og traff høyre kne.

Fravær: 5 dager.

Ansatt: 1965.

Skade nr. 4.

Skadete veltet en standardpall (ca. 20 kg) som sto på høykant slik at den falt over vristen på høyre ben. Skadete hadde selv satt opp pallen.

Fravær: 11 dager.

Ansatt: 1965.

Skade nr. 5.

Skadete skulle fjerne papir som hadde gått på bakerste rullvals på P.M. IV storrullmaskin. Han brukte en plog som redskap, ploget satte seg fast og hånden ble med under rullen. (Rullmaskinen skal stå når slikt arbeide pågår).

Fravær: 45 dager.

Ansatt: 1950.

Skade nr. 6.

Skadete sto ved et løftebord slik at venstre tåspiss var under plat- ten på løftebordet. Bordet seg ned og tåen ble klemt. (Løftebordet er reparert.)

Fravær: 45 dager.

Ansatt: 1949.

Skade nr. 7.

Skadete skulle sette inn en rullspindel, han kom for nær bremseholderen og fikk denne over kneet. Fravær: 4 dager. Ansatt: 1946.

Skade nr. 8.

Under lossing av flistraller på huggeriet gikk skadete bak en tralle for å skyve denne inn til hugg 3. En ny tralle kom i fart bak ham, og kjørte innpå slik at han fikk foten i klemme under et jern for snorfeste (helskade).

Fravær: Sluttet.

Ansatt: 1965 (ferievikar)

Skade nr. 9.

Ved puss av trykkmaskin benyttet skadete noe smergelbånd til rensing av valsetapper og driftsakslinger. Maskinen gikk for sakte fart, men skadete fikk tre fingre på høyre hånd mellom driftsakslingen og en mottrykkvals.

Fravær: 18 dager.

Ansatt: 1935.

Skade nr. 10.

Under kjøring med gaffeltruck kjørte skadete på en trekloss. Rattet svirret rundt og en kule på rattet knekket et ben på høyre hånds bakside.

Fravær: 16 dager.

Ansatt: 1962.

Som man vil se er skadene ganske likelig fordelt mellom nyansatte og eldre arbeidere. Med litt mere erfaring ville skade nr. 2, 3, 4 og 8 kunne ha vært unngått. Det vil alltid være slik at nyansatte kan pådra seg slike skader — de har til å begynne med ikke den nødvendige forståelse for hva oppmerksomhet og forsiktighet betyr, og såkalte unødvendige uhell inntreffer. Men med rundt 60 ferievikarer og ekstrahjelp i arbeide må kvartalet betegnes som tilfredsstillende vernemessig.

Vernelederen

PARKERINGSPROBLEMER

Hittil har det såvissst ikke vært parkeringsproblemer av betydning ved bedriften. Bilparkeringsplassen er utvidet, så den ting skulle være i orden en stund nå.

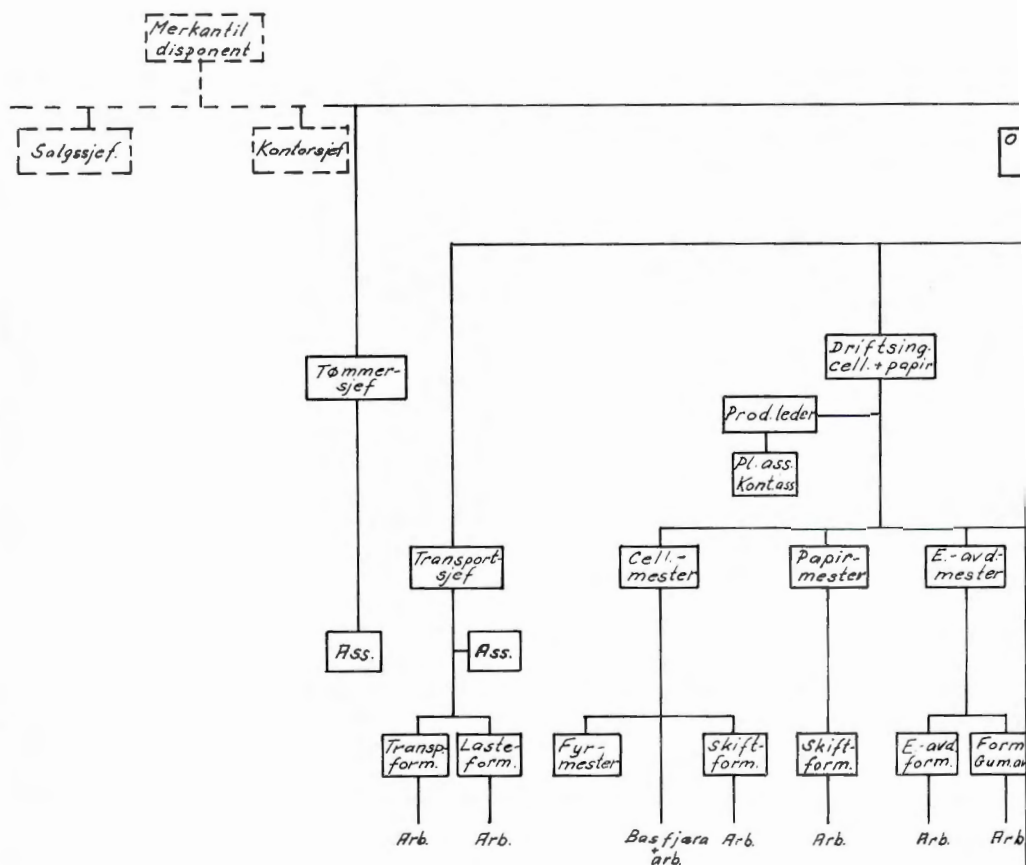
Når det gjelder parkeringsplassen for sykler, mopeder og motorsykler, så er det en ting vi vil gjøre rette

vedkommende oppmerksom på. Adkomsten fra veien og inn på plassen er for bratt. Særlig når porten er lukket, og det er den i de fleste tilfeller. Det er meget vanskelig å skyve en moped eller motorsykkel opp den bratte kneiken. Det skulle ikke være umulig å gjøre noe med dette.

Flere interesserte

Vi har i de siste år samlet nokså mange bilder av bedriften og dens ansatte i eldre tider, men interessen for flere er fremdeles stor. Skulle

noen komme over slike foto i sine gjemmer, håper vi de husker «Ranheims-Nytt», så vi kan få fotografert av dem.

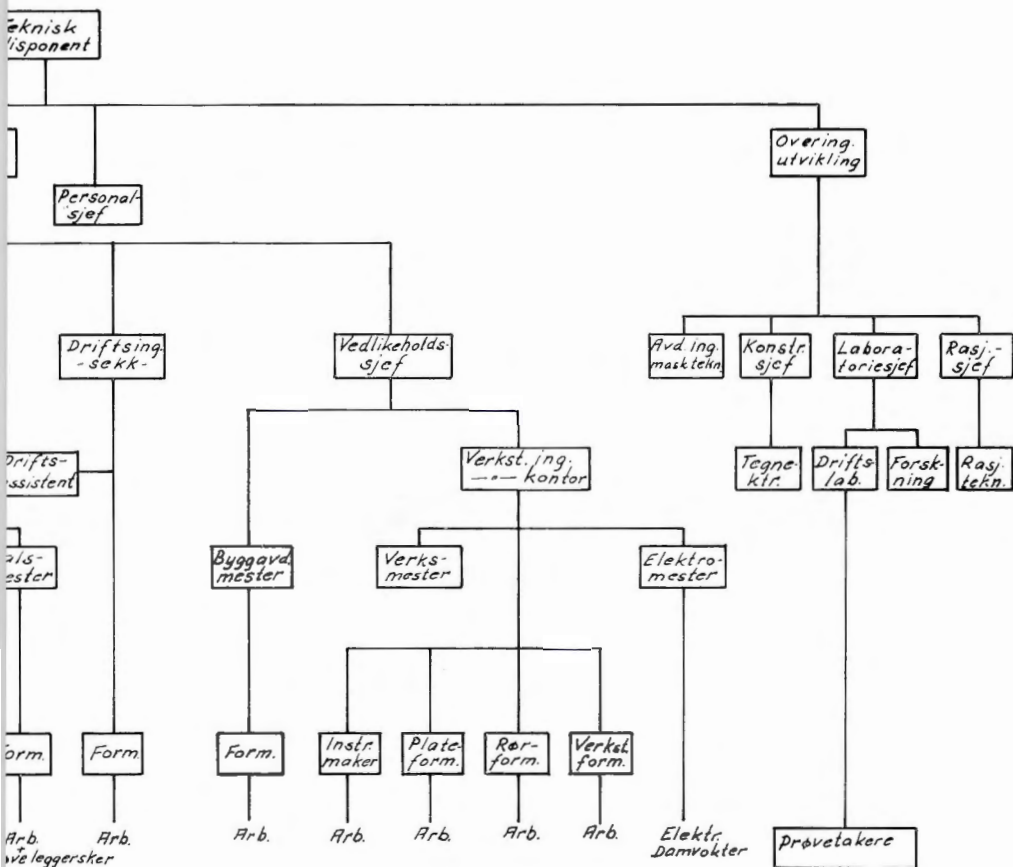

Når «Ranheims-Nytt» nå bringer en illustrasjon av bedriftens organisasjonsplan for den tekniske sektor, så gjør vi dette under noe tvil. Det er ikke så å forstå at en slik plan bør være hemmelig — men man kan være litt engstelig for at enkelte vil kunne tolke planen feil.

Vi vil derfor med noen få ord søke å forklare hva man kan lese ut av en slik organisasjonsplan.

.Den øverste leder blir ansatt av bedriftens styre og har ansvaret for at anleggene drives så godt som mulig. Nå er det klart at en mann ikke kan gjøre alle ting selv, når bedriften blir så stor som vår, og lederen blir derfor nødt til å ansette en rekke medarbeidere som alle får sitt bestemte arbeidsområde å svare for.

Organisasjonsplanen gir et bilde av denne områdefordelingen.

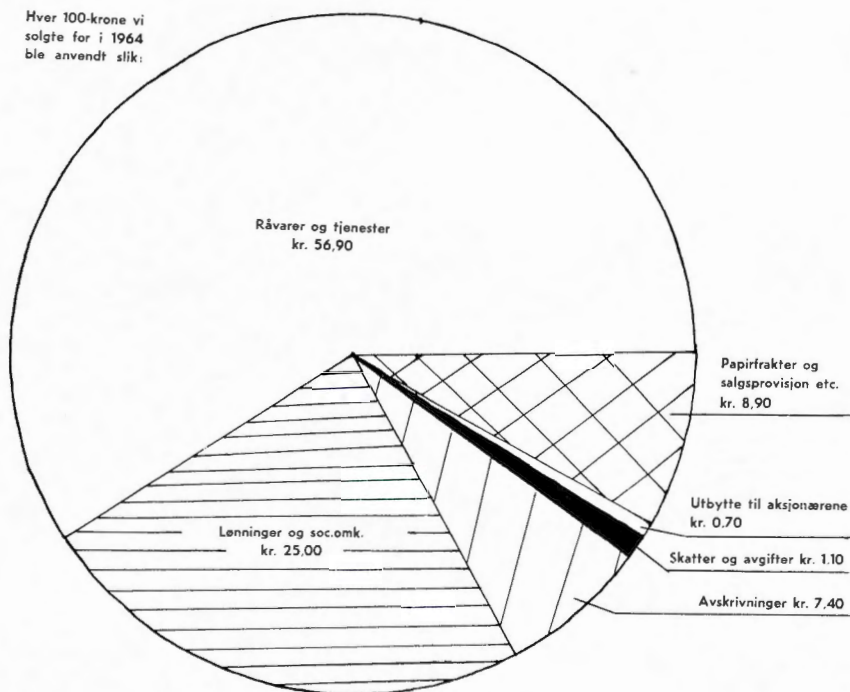
De forskjellige funksjonærer blir pålagt ansvar og gitt myndighet innen sitt område, og man kan av organisasjonsplanen se hvilke underordnede den enkelte har, d.v.s. hvem som skal hjelpe denne til å oppnå et godt resultat.

Skal resultatet bli godt, må alle ansatte gå sammen om å «trekke lasset», og et knirkefritt samarbeide betyr mye for en bedrift. I det dag-

lige arbeide vil alle ansatte ha kontakt med en rekke personer over hele bedriften, et uformelt samarbeide som går i alle retninger avhengig av hvilke opplysninger man må ha tak i for å utføre jobben. Visse prinsipielle samarbeidslinjer (ordregangen) ønsker dog bedriften formelt fastsatt, og disse samarbeidsrelasjoner kan man lese fra organisasjonsplanen.

1964

Hver 100-krone vi
solgte for i 1964
ble anvendt slik:

-Årsregnskapet for 1964-

Året 1964 ga oss rolige arbeidsforhold som sammen med ytterligere modernisering og trimming av produksjonsapparatet, bragte produksjonen i de fleste avdelinger opp i nye rekordtall. Markedssituasjonen var imidlertid ytterst konkurransepreget slik at økingen i omkostningene ikke kunne taes igjen i øket salgspris. Brutto driftsresultat ble derfor redusert med knapt 1 mill. kr. i forhold til 1963. Dette er en beklagelig reduksjon i vår selvfinansieringsevne idet vi jo vet at omkostningsøkningene har fortsatt inn i 1965 (tømmer, bakhon, omsetningsavgift, trygder, ferier, lønninger etc.), mens en tilsvarende øking i papirprisene lar vente på seg.

Ranheim, den 21. juni 1965
Sch/ah

DEBET

GEVINST OG TAPSKONTO FOR 1964

KREDIT

Eiendomsskatter, elavgift til staten	131.530	Driftsresultat før avskrivninger, renter, skatter etc. er trukket fra	5.399.840
Avsatt til skatter til stat og kommune for året 1964	450.000	Gevinst ved salg av varige driftsmidler	69.675
÷ overført fra disposisjonsfondet ..	450.000	Hus- og grunnleier, vann og strømavg.	181.077
	0	Div. driftsnøytrale inntekter	705.231
Renteutgifter	914.901	Overført fra frie fond	51.163
Overprisavskrivninger på nyanlegg	492.432		
Ordinære og tilleggsavskr. på anlegg	3.000.521		
Avskrivninger på beholdninger og justering av avskr. på bindende varekontrakter	754.500		
Andre avskr./avsetninger iflg. skattelovene ..	140.286		
Pensjoner og pensjonspremier for funksjonærer/arbeidere	477.008		
Bidrag til forskning	65.538		
Avsatt til reservefond	40.000		
Utbytte til aksjonærene	390.000		
Overføres til neste år	270		
	<u>6.406.986</u>		<u>6.406.986</u>

AKTIVA

STATUS PR. 31-12 1964

PASSIVA

Tomter, bygninger, maskiner, skip, transport- midler, anlegg under arbeide	19.956.188	Aksjekapital	1.950.000	
Verdipapirer	464.444	Reservefond	10.540.000	
Varebeholdning inkl. varekontrakter	16.161.400	Udisp. overskudd	270	
Diverse tilgodehavender	7.782.941	Disposisjonsfond	2.100.000	
Bankinnskudd og kontanter	5.620.751	÷ avsatt til skatter	450.000	1.650.000
Båndlagte skattetrekksmidler	363.969			14.140.270
		Avsetning til gjenkjøp av fast eiend.	13.380	
		Avsetning til dekning av mulige tap på fordringer	639.000	652.380
		Langsiktig gjeld	15.900.000	
		Påløpet, ikke ilign. skatt	473.811	
		Ilignet, ubet. skatt	216.620	
		Forsk.skatt inntrukket	363.969	
		Div. gjeld inkl. varekontraktforpl..	18.602.643	35.557.043
				50.349.693
	<u>50.349.693</u>	Garantiforpliktelser		358.311

Revidert 27. mars 1965
Gustav Dybvig
statsaut. revisor

Ranheim, 31. desember 1964
16. mars 1965

I styret for
A/S RANHEIM PAPIRFABRIK
Thorrey Kiær S. A. Solberg Nils Astrup

Fem dager i Paris på fagmessen

Paris har alltid stått for meg som noe forgjettende. Byen hvor sydens temperament og vestens teknikk møtes i et tradisjonsrikt miljø bundet til kulturminner fra svunnen storhetstid. Det var derfor med stor glede og forventning jeg mottok oppdraget fra fabrikkledelsen om å besøke TPG-messen i Paris 1965.

Med avreise fra Fornebu fredag 18. juni og retur fra Paris 24. kl. 6.

TPG-messen — Paris 1965 — står for teknikk, papir og grafikk. Meningen med oppdraget var å bli orientert om de resultater de siste års forskning og teknisk utvikling hadde nådd frem til på trykkteknikkens område. Dette sett i forhold til våre forhold på Ranheim Papirfabrik. Spesielt for å bli kjent med den nye fotofremstilte trykkplaten «DYCRIL» — fremstillingsmetoden og hvorledes den ble brukt i de forskjellige trykkmaskiner og med hvilke resultater.

Jeg fikk i orden plass på fellesreisen, pass og valuta. Tilfellet gjorde at også min kone kunne bli med. Med fly fra Værnes tidlig om morgenen 18. juni satte vi kursen mot Paris — med mellomlanding på Fornebu og Kastrup. Hver distanse med ny flytype. Mest imponert ble vi over den firemotors jet-maskin «990 'Coronado» som fløy fra Fornebu til Kastrup. Det tok 8 min. å komme opp i flyets bestemte fartshøyde 8—9000 fot. En stigning på ca. 30° skulle

en tro ville virke ubehagelig, men tvert imot, trykk-cabinen gjorde tilværelsen normal. Det en kunne merke stigningen mest ved, var flyvertinnene som stampet i motbakke eller gled ned midtgangen. Og de hadde det sannelig travelt, for turen tok ikke mer enn 3 kvarter. Med Air France «Caravelle» kom vi om natten til Orly flyplass ved Paris. — Været hadde vært fint og klart over Trondheim og Oslo, men tordenvær og styrtregn over København. Først over Reims i Frankrike kunne vi skimte landskapet mellom skyene i et eventyrlig klart måneskinn. Fra Værnes til Paris hadde vi vært på vingene i 3¼ time — mellomlandingene hadde derimot tatt noen tid.

På flyplassen møtte reiselederen oss, og vi følte oss i gode hender. Sammen med et annet ektepar fra Oslo fikk vi plass i en liten Citroën taxa. Med 110 km/time raste vi mot byen. Vi kom mer til ro da vi så fartsgrensen 90 km/t. I nedtrapping til 70 gikk det likevel hurtig nok å komme frem til hotellet ved Operaplassen. Det var underlig å få dette første inntrykket. Paris — selv i morgentimene var det røre — en storby som våknet til liv. Om vi hadde en egen følelse av at når som helst ville det kanskje skje noe vi var bange for — gikk det hele så ordentlig for seg som om det var hjemme i Trondheim.

Denne franskmannen kom i hissige diskusjon med vår sjåfør om parkering — men like etter smilte begge.

Vi fikk et værelse med vinduer mot en trang men rolig bakgård med pent toalett og bad — noe som kom godt med i sommerhetene dagene fremover.

Det ble 3 timers søvn og opp og hilse på kolleger fra hjemlandet. Så fellestur til utstillingshallen hvor TPG-messen holdt til i en stor trekantet bygning med stor hvelving. Å orientere seg i denne svære hallen med 4 etasjer opp langs veggene og åpning i midten så ikke ut til å bli enkelt. Etter en dag med tapper traving fant vi frem til de utstillingsstandene vi ville oppsøke. En hel bok som messe katalogen var, måtte vi studere nærmere for å få med det viktigste av de mange hundre utstillere fra Vest-Europa og USA.

Reiseoppdragene ble tatt alvorlig blant oss 60 nordmenn i samme fellesreise — særlig å dømme etter diskusjonene rundt bordene på hotellet. Ved frokosten var spørsmålene: hva sto på programmet for messen i dag, og ved middagen: hva hadde vi fått ut av dagens besøk. Mange var kommet til Paris for å studere spesielle fagområder, og de fleste gikk ut på fotografisk satsteknikk eller trykkplatefremstilling. Jo, det ble fagprat mellom kolleger — og vi fant en gemyttlig tone i et forum hvor interessene lå nær opptil hver-

andre. Meget var oppdaget, — nye ideer, ny inspirasjon. Det rent faglige fra denne reisen blir behandlet i en annen rapport, mens jeg finner det riktigst her å berette om de personlige opplevelsene fra livet i Paris.

Hver dag fikk sine opplevelser i denne storbyen. Selv om en i en slik beretning i vårt kjære Ranheims-Nytt ikke bør gi inntrykk av at reisen til en utstilling er en fornøylestetur, kan en ikke unngå noen av de fornøylelsene byen byr en tilreisende. Flest av oss nordmenn foretrakk å delta i de fellesutflukter som reiselederen la opp. Og vi tror, at for oss som var i Paris for første gang, fikk vi mest ut av oppholdet på denne måten. Morsomt var det også en kveld da vi to par fant å gjøre vår egen ekspedisjonsrunde, og fire andre pluss reiselederen gjerne slo følge. Turen gikk da rundt i Latinerkvarteret — til en koselig kjellerrestaurant, «Abbeden», og avsluttet på Grønsakhallene ved 4-tiden om morgenen. Hit kom bønder og gartnere fra landet inn til byen for å få omsatt sine produkter til høyeste auksjonspris. Det bugnet av innbydende frukter og grønnsaker som vi kan få her hjemme først 1—2 måneder senere på sommeren. Kraftige menn i hvite kjortler bar hele dyreskrotter fra bilene og inn i lagrene, og innsmurt med blod og lever så de mer ut som bødler.

Her viste også fransk høflighet seg. Sjåførene på de store truckene, balanserende med tårn av grønnsakkasser, stoppet midt i trange passasjer — og gjerne rygget tilbake, for å kunne gi plass for nysjerrige turister, og med en gallant bevegelse ga de tegn til at vi måtte passere. Sørledingen blant oss kom da med en bemerkning om hva ville ha skjedd hjemme i Norge ved lignende anledning.

Ja, livet var så forskjellig fra vårt hjemlige miljø, og forskjellen lå så vel i spisevaner, antrekk, trafikk-kultur og ikke minst i måten å bruke sine penger på.

Fransk brød fikk vi til alle måltider, og vi ble snart vant til å bryte det i biter og svelge ned med rødvin med eller uten vann, til og med is-

biter. Frokost spiste vi på hotellet. Serveringsdamene ble snart vant til at vi gjerne spiste mer enn vanlig fransk til dagens første måltid. Det var derimot verre å få forklart på fransk at ett spellegg var nok og to ett for meget — for dette skulle de jo ha ekstra betaling for. Vi fant snart ut at det var praktisk og rimeligst å spise godt til middag på hotellet, for måltidene utenom bød ofte på store overraskelser både på menyen og for pengepungen — hvis vi da i det hele tatt fikk komme til et restaurantbord i siesta-tiden. Ett eksempel kan jeg nevne da vi ved 2-tiden en dag på messehallens restaurant fikk et bord. To omelettreter — min kone og jeg bestiller alltid forskjellig på restauranter for å bli kjent med dobbelt så mange retter — hver sin liten flaske vin og dessertis betalte vi 45 F d.v.s. ca. kr. 75,00. Drikkevann på flasker og dansk øl var dyrt, og ofte ubehagelig å drikke i den sterke varmen om dagen. Vin og til dels Coca-Cola med sitronskive oppi ble en ikke så ubehagelig svett av.

Antrekket var særlig upraktisk for menn. Det hørte til god fransk skikk å gå med jakke og slips selv i 35—40 graders varme. Gikk en uten jakke ble en tatt for tysker — så selv flere tyskere gikk med jakke og hadde det like varmt som oss andre. Damene derimot kunne gjerne gå i lette sommer-kreasjoner — og nøt å bli beskuet.

Bil- og buss-trafikken holdt gjerne en fart som vi i Norge tillater kun på våre motorveier. Aldri hørte vi noen sykebilsirener. Dette undret vi oss over, for om franskmennene var vant til hurtig reaksjon så kunne det hende at en turist var uforsiktig, men hvordan skulle sirenene bli hørt i denne trafikkarmen eller sykebilene ha mulighet for å komme gjennom de tettpakke bilkøene. Det må ta hardt på de parisiske bilene slik de speedet opp på grønt lys og bråstoppet på rødt fra trafikklys som oftest sto godt gjemt på fortauskantene mellom noen trær. Det lot til at den som kjørte frekkest ble mest respektert og slapp med ferrest bulker. Ofte kunne en synes synd på

Fru Sverdrup i kunstnerparken på Mont-Martre ser interessert på de fargerike maleriene. Malerne visste å gjøre reklame for sine verker. — Sterk gestikulerende i koloristiske antrekk gjorde de sin effekt og fikk prisene til å holde god høyde tross iherdige prutningsforsøk fra turister.

gående i rushtiden, selv om trafikkpolitiet var meget vennlig og forståelsesfull, var ikke gatene for dem.

Vår reiseleder hadde lagt opp tre sightseeingturer — en rundt i byen fra lørdag middag for også å bli orientert i indre byområde, en for å se noe av Paris ved natt med besøk på tre varieteer eller nattklubber, og en til slottet Versailles den siste dagen. Det ble leid solskinnbusser. På natt-turen var guiden en svensk herre og på de to dagturene hadde vi som guide en ung pen dame. Hun overrasket med å snakke flytende norsk med litt nordlandsaksent, var fra Tromsø og hadde studert kunsthistorie, språk, bl. a. norsk i Paris og gått guide-kurs i 3 år. Hun var selvfølgelig blitt gift fransk. På sin sjarmerende måte fortalte hun utrolig meget om de franske byggverk, skulpturer og deres skapere fra rikets storhetstider. Mest imponert ble jeg over byens sentrum med det storslåtte anlegget fra slottet Louvre, over Concorde-plassen (hvor den franske kong Ludvig den 16. med

Napoleons paradeplass i Slottsgården til Louvre. Den lille triumfbuen i forgrunnen, opp Champs-Élysées og den store triumfbuen med Den ukjente soldats grav skimtes i bakgrunnen.

følge ble halshugget) opp hovedgaten, Champs-Élysées til Triumfbuen. Dette anlegget lå på rett linje med åpne parker på begge sider av hovedgaten, sett fra Napoleons paradeplass i slottsgården kunne en skimte Triumfbuen i den andre enden. Denne turen gikk også til Eiffeltårnet, Invalidedomen med Napoleons sarkofag og Notre-Dame-kirken (uten at vi her så «ringeren»). Vi forestilte oss at byen lå i flatt terreng, men på høydedraget Mont-Martre ligger den hvite Sacré-Coeur-kirken med flott utsikt over byen og like ved den lille kunstnerparken med

Concorde-plassen med Obellsken midt på bildet og til venstre Eiffel-tårnet.

sine mange farverige malere under full utførelse av sin billedkunst, beundret av køer av turister. Her var det også mange fortausrestauranter, og stedet var fylt med yrende liv og temperamentsfull utfoldelse.

En kveld vi var på utflukt på egen hånd med bykartet som veiviser, var vi innom fortauene på Pigalle — uten å bli antastet av andre enn nordmenn fra hotellet. De satt på en fortausrestaurant og fulgte livet —. Vi fortsatte og stampet i motbakke opp til kunstnerkvarteret. Her tok vi inn på et hyggelig sted, mente vi, og slukket tørsten med et glass Coca-Cola med sitronskive.

Prisene var ikke av de laveste her — kr. 9,00 pr. glass. Vi protesterte skarpt, men den som kunne sin fransk bedre var kelneren, og han kunne fortelle at nå kunne vi nyte musikk og dans så mye vi ville. Men vi foretrakk heller parken. På et hjørne like ved hadde en kolonialhandler åpent kl. 1 om natten — det var visstnok ingen lukningsvedtekter i Paris. Av de minner vi har fra kunstnerkvarteret er damenes kullstift-tegninger og mennenes silhuett-klipp.

Å delta på en tur Paris ved natt, hadde vi mye moro av, og moralsk kunne en ikke ta skade av å være tilskuer. På varieteene var det opp-tredener av virkelig høy kvalitet. Det var solo-nummer på «La Reve» hvor bl. a. en riktig vital dame spilte trekkspill og arrangerte allsang på kinesisk eller norsk alt etter som publikum ønsket. Og var det en nordmann hun mente var for stille, lokket hun ham frem på gulvet så de sammen tok et danse- og sangnummer, til mye moro for oss tilskuerne, men også for dem selv. Eller den høye

Fortauskafé på Champs-Élysées

damen som kom inn på scenen i de flotteste kreasjoner og med et sjal draperte seg med elegante kjoler. Det hele så avgjort så raffinert ut at vi ble mer enn forbauset da damen plutselig sto der forandret — til en mann i badebukse.

Den varierte som ble ansett for å være den flotteste i Paris for tiden, var «Lido» på Champs-Élysées. Her var det fullt vår kveld, og vi fikk den nest beste plass. På «Moulin Rouge» var det stilige danseoppvisninger og akrobater på en scene større enn stor. Hva orkesteret og lysmesteren her kunne få tryllet frem av stemning sammen med de opptredende og deres sølv- og gullglinsende drakter, var rent trolsk. Her var det som så mange steder ellers i Paris, entrebillett og/eller bestillingstvang og drikketvang. Her til 35 F = vel 50,00 kr. + 12 % service og selvsagt forbudt å fotografere selv pene dansepiker. På mange steder var det opptil 50 F i kjøpetvang.

Aftenen avsluttet vi på en fortausrestaurant med langtrådet løksuppe. En franskmann kan ikke spise annet enn ferskt franskbrød. Bakeriene baker da også to ganger om dagen. Brødrester etter dagens servering går visstnok i løksuppen med en spesiell ost til. Denne kan noen ganger trekke tråder, slik at en må vise like stor spisekunst her som en italiener når han spiser sin spaghetti.

Vår kvinnelige norske guide var underholdende og fortalte om Paris' kunsthistorie og mer — ja, hun gikk heller ikke av veien for å fortelle hva som foregikk på de lettlevde stedene i nutiden, og kunne gi opplysninger om priser og hva som var å se på de forskjellige etablissementer. — Vår svenske guide sa derimot lite, og han behøvde jo heller ikke si stort om de stedene han fulgte oss. Vi kunne da bruke både øyne og ører.

Meget kunne berettes om flere av mange sider i denne merkelige stor-

Bokkasser på vestre Seine-breidd

byen — om fortausrestauranter og gatelivet om dagen og utover kvelden, loppetorget under paris' broer og mer. Eller i en annen genre om kulturinstitusjoner som museet på slottene Versailles eller Louvre — med skulpturen «Venus fra Milo» og maleriet «Mona Lisa» og maleriene av David o. a.

Jeg må med skam innrømme at oppe i Eiffeltårnet kom jeg ikke. Her var det adgang til kl. 18 hver dag, og inntil den tid var messen åpen. Det var også mange andre steder vi gjerne skulle ha vært. Program for en ferietur til Paris har vi derfor om vi skulle ha mulighet. Minst 14 dager må en ha for å gjøre byen som turist. Om en nordbo gjerne vil ha varme om sommeren, var det for trykkende om dagene i slutten av juni da vi var der. Jeg kunne godt tenke meg å dra på ferie dit i mai for været's skyld, men da er det jo best hjemme i moderlandet. Danskene reiser ofte til Frankrike, og da velger de september.

Hjemturen var lite spennende etter alt det vi hadde opplevd på disse dagene. Men godt var det å komme hjem igjen. Morsomt er det også å minnes de gode norske vennene vi hadde fått på turen — fra Tromsø i nord til Kristiansand i syd.

J. Sverdrup

Den røde hane galer

En brann er alltid en ulykke hvor både menneskeliv og store verdier står på spill. Kurven nedenfor som er hentet fra «Industrivernets oversikt over branner i industri- og håndverksbedrifter i 1963», viser hvor store brannskadene var i 10-årsperioden 1954—1963 i industrien her i landet. (Skadebeløpet for 1964 foreligger ikke før utpå sommeren, men det er å håpe at kurven fortsatt går nedover.)

På de ca. 1.200 bedrifter som er registrert i Industrivernet, var det i 1963 ialt 407 branner (se oversikten s. 4).

Industribrannvernet slokket 268 av disse brannene alene og 107 av brannene i samarbeide med offentlig brannvesen. Kun 32 av brannene ble slokket av offentlig brannvesen uten

innsats av eget brannvern fra bedriftene.

De fleste branner inntreffer i arbeidstiden, men da er det som oftest påpasselige industribrannfolk tilstede og får slått ned brannen før større verdier blir ødelagt.

Verre er det utenfor arbeidstiden. Det viser seg da også at de største industribrannene forekommer nattetider.

Alle ansatte må hver på sin plass med brannfarer for øye kontrollere at arbeidsstedet ikke forlates uten at man med størst mulig sikkerhet kan si at «det er gjort som gjøres kan for at ikke jeg skal være årsak til brann».

Utsett ikke ditt og andres liv og arbeidsplass for ukontrollerte angrep fra den røde hane!

INDUSTRIBRANNSKADENE SISTE 10-ÅRS PERIODE

Brannårsakene										Industrivernets innsats					
	1. Ildsted, pipe														
	2. Maskiner, motorer														
	3. Elektriske anlegg														
	4. Oppvarming eller normal antenne														
	5. Påsatte branner														
	6. Selvantennelse														
	7. Brannstifter utenfra (lyn m. v.)														
	8. Ukjente årsaker														
	Antall branner														
	Slokket av bedr.br.vern														
	Slokket sammen med off. br.														
	Ingen innsats														
	Brannen oppstått i arb.t.														
	Brannen oppstått utenfor arb.t.														
	Antall branner														

Hva med vår egen bedrift?

I 1963 hadde vi 7 branner, alle slokket ved innsats av bedriftsbrannvernet. På grunn av hurtig angrep av brannvernet, så ble det i de fleste branner ubetydelig skade. Kun 1 brann forårsaket forholdsvis stor skade, og det var den i kompressorhuset. 2 branner skyldtes barns lek med fyrstikker i fjæra ved Løkka.

1964 ble et rekordår når det gjelder branner. Hele 12 branntilløp, men bare ett med større skade, heldigvis. Det var brannen i Hugg nr. 2. Alle branner ble slokket ved innsats av bedriftsbrannvernet, med unntak av Hugg 2 da yrkesbrannkorpset ble tilkalt, men da de kom var alt under kontroll. 4 branntilløp skyldtes impregneringsmaskinen og selvantennelse etter overkjøring, 1 tilløp ved skjæring av brom, 1 tilløp i fjæra ved barns lek med fyrstikker, 2 tilløp på grunn av skjæring og sveising.

Hva med 1965?

Hvis alle ansatte tok de forsiktighetsregler og de hensyn som må til i enhver situasjon, vil vi vise fram en gunstig statistikk over branntilløp når året er omme. Det er enhvers plikt å være med på å hindre at brann kan oppstå. Er den først oppstått, må man være med å minske ødeleggelsen. La oss være enige om å ha øynene åpne for alle brannforebyggende alternativer som kan komme fram. Det er jo tross alt de brannforebyggende tiltak som er det største vern mot brann.

Ranheim 19. mai 1965

J. G.

Johan Dybvad

70 ÅR

Vi sitter ved vinduet i peisestuen på Tyrihaugen, papirmester Barstads koselige hytte, og ser utover Lånke.

«Hva heter den gården som ligger rett nedenfor her?» «Den heter Dybvad.» «Og den der til høyre for den kollen?» «Dybvad» «Men den som ligger så fint til oppe i lia?» «Jo, det er Dybvad.» «Men i all verden, heter alle gårdene i Lånke Dybvad?» «Å nei, fullt så galt er det ikke, men det er temmelig mange Dybvad-gårder.» Etter sigende skal Dybvad opprinnelig ha vært et stort gods som så er stykket opp i et tretti talls bruk. Den gården du ser oppe i skogbrynet er forresten hjemstedet til *Johan Dybvad*.

Da vi ved en senere anledning slo av en prat med samme herre, kunne han bekrefte at han 8. juli for 70 år siden så dagens lys på Dybvad, som forøvrig ikke eksisterer lenger. Vi spør Dybvad hva han tok til med da han — formodentlig i konfirmasjonsalderen — måtte ut i arbeidslivet. Jo, det var gårdsarbeid av forskjellig slag, men han hadde nok allerede 5—6 års praksis da han stod for presten.

I lengden fant Dybvad jordbruksarbeid med lang dag og beskjeden fortjeneste mindre tilfredsstillende, og gav etter for lysten til å se andre trakter. Først forhyret han seg hos en fiskeoppkjøper som blant annet drev på Finnmark. I neste omgang ble det en svensk båt, og ferden gikk til England. Dette var under første verdenskrig, og på grunn av krigssituasjonen var fyrene på Englands-kysten slukket. Det gikk ikke bedre til enn at skipet grunnstøtte i mørket. Mannskapet gikk i båtene, men lykken ville at en kjempesjø slo fartøyet av grunn igjen og reisen kunne fortsette.

Sommeren 1917 finner vi Dybvad i U.S.A., hvor han nettopp har mønstret på en norsk båt. Det ble den korteste seilas Dybvad noensinde har vært med på. Allerede første døgnet sendte en tysk ubåttorpedo skuta til bunns. Besetningen rakk å komme i båtene før skipet gikk ned, og til alt hell var været ganske bedagelig, men det var meget tung sjø. Kursen ble satt mot nærmeste fyrskip, som man også lykkelig nådde frem til etter et halvt døgnns strid tøm ved årene på et par kjeks og et krus vann. En amerikansk jager bragte de skipbrudne inn til New York.

Noen kvelder senere fant Dybvad og en kamerat på at de skulle ta en tur på kino, og pussig nok opplevet de å få se seg selv på det hvite lerret i en forfilm. Uten at de hadde vært oppmerksom på det, var besetningen blitt filmet ved ankomsten til New Port. Torpederingen fratok ikke Dybvad lysten på sjølivet, og det varte ikke lenge før han på ny hadde et dekk under føttene.

Etter 6—7 år til sjøs, fikk han imidlertid lyst til å sette bo, og da sjø- og familieliv vanskelig lar seg forene, besluttet han å gå i land. Han arbeidet et par år på Stjørdal Trerørfabrik, men så ble det innskrenkninger der, og som en av de sist ansatte, måtte Dybvad gå. Etter energisk jakt etter nytt arbeid, fikk han tilsagn om ansettelse ved Mera-ker Smelteverk. Dit kom han dog aldri. På tur til Trondheim traff han en kjenning som var ansatt på A/S Ranheim Papirfabrik, og denne an-

befalte sterkt denne bedriften. Det var ingen mening i å dra til Meraker når man hadde en arbeidsplass som Ranheim. For å komme til Meraker, måtte Dybvad i alle fall passere Ranheim, så hvorfor ikke like godt stikke innom. Som sagt så gjort, og papirmester Wahlberg mottok den besøkende med åpne armer. Folk hadde han god bruk for, da en hel del var borte på militærtjeneste. Dette var en lørdag, og allerede mandag 6. mars 1920 begynte Dybvad å pakke diskrudd på ettermiddagsskiftet. I 1945 kom han over i etterbehandlingsavdelingen etter gjennom årene å ha arbeidet blant annet på storruddmaskinen, kollerangene og på hollenderiet, og har siden den gang hovedsakelig vært beskjeftiget på kartongklistremaskinen.

I hollenderiet fikk Dybvad en gang i oppgave å sette en svenske inn i arbeidet. Av en eller annen grunn forstod ikke mannen fra den andre siden av Kjølen hva Dybvad sa, likegyldig hvor meget han anstrengte seg for å snakke tydelig. Dybvad måtte faktisk holde seg til tegnspråk for å gjøre eleven begripelig hva han skulle foreta seg. Det må unektelig sies å være en ganske pussig situasjon å ha like store språkvanskeligheter overfor en fra broderfolket som om det skulle ha dreiet seg om en fra det fjerne Østen, men svensken ble da en bra hollendermann.

Dybvad har den innstilling til arbeidet at enhver jobb, stor eller liten, er et viktig oppdrag som skal utføres, og utføres godt. Det å gjøre en god jobb er i seg selv en tilfredsstillelse, selv om arbeidet som sådant skulle være mindre behagelig og kanskje lite inspirerende. Dybvads ferd er preget av rolig sindighet, og han er svært grei å ha med å gjøre. Etter velgjort arbeid i bedriften gjennom over 45 år, er han vel tilfreds med å ha kommet over i pensjonistenes rekke, selv om det føltes litt rart med det samme å forlate fabrikkene. Det er behagelig å kunne innrette seg akkurat som en selv vil uten tanke på stemplingsur og fabrikkflytte.

Dybvad fikk i 1959 medaljen for lang og tro tjeneste.

Ludvig Lyng

Ludvig Lyng er født i Strinda og oppvokst i Malvik uten dog å ha skiftet oppholdssted. Malvik ble nemlig først utskilt som egen kommune i 1896 da Lyng var ett år gammel.

Da han var kommet til skjels år og alder og skulle stake ut sin livsbane, mente Lyng at det fornuftigste han kunne gjøre, var å lære seg et håndverk. For en håndverker ville det alltid bli en råd, selv i vanskelige tider. Fra han var guttunge hadde han måttet flikke skoene sine selv, og det likte han i grunnen godt. Det var derfor naturlig at han tok sikte på å bli skomaker. På Ranheim hadde skomakermester Sivert Jakobsen, som Lyng kjente godt, etablert seg, og et besøk hos ham resulterte i læreguttkontrakt.

Lyng husker ennå meget godt det første arbeidsstykket han fikk prøve seg på. Det var beksønstøvlene til Kristian som skulle påsettes skøyter. Vi tviler ikke på at det ble solide saker.

Da Lyng bestemte seg for å bli håndverker, var nok hans resonnement riktig, men industrien har jo i stigende grad trengt håndverket tilbake, og i 1954 fikk Lyng selv kjenne resultatet av denne utvikling på kroppen, idet det håndverk som hadde vært hans levebrød i over 40 år, ikke

lenger gav eksistensmuligheter. Hva var da mere naturlig enn å alliere seg med den seirende part, og Lyng ble industriarbeider.

Overgangen var sikkert ikke så helt lett, men de egenskaper som hadde gjort ham til en god håndverker, dannet et godt grunnlag for utvikling i det nye fag. Lyng er meget pålitelig og samvittighetsfull, han har en utpreget ordenssans, og er meget arbeidsvillig. Dette sammen med hans gode håndlag, gjorde at han meget raskt behersket det arbeid han ble satt til. Han har derfor i de 11 årene han har vært ansatt som papirarbeider, vært benyttet på praktisk talt alle arbeidsplasser i etterbehandlingsavdelingen. Når han nå ser tilbake, finner han at om han skulle valgt i dag, er det ikke usannsynlig at han ville ha foretrukket industri for håndverk.

Den 8. august feiret Lyng sin 70-årsdag, og sto da igjen overfor den oppgave å legge om sin tilværelse, men han får nok ingen vanskeligheter med å finne seg til rette som pensjonist. Han har sin hytte på hjemstedet i Bjørnstadgrenda, han kan dyrke sin interesse for fiske og friluftsliv, og i det hele tatt belegge dagene med det som huer ham best. Lyng føler seg sterkt knyttet til naturen. Han har alltid likt seg godt på Ranheim, men han minnes ennå med savn i sinnet fuglesang og -spill i sin barndoms dal. I fjor var han sammen med sin sønn på tur i Tyskland, og når vi spør hva som gjorde sterkest inntrykk på ham der nede, er det karakteristisk for ham at han uten betenkning svarer: «Jo, det skal jeg si deg, det var de store bølgende kornåkrene.»

A. M.

Skolestyrer Aksel Hongset

SLUTTER ETTER 37 ÅR VED
RANHEIM SKOLE

Din innsats under skolebyggingen og arbeidet for fast skoletannklinik er prisverdig, sa kretsformann Peder Myhre under avskjedsfesten i vår.

Det var mange takkens ord som strømmet til skolestyrer Aksel Hongset under den tilstillingen som Trondheim kommune (skolestyret) holdt til ære for ham ved utgangen av skoleåret i år.

Av de 44 år han har virket som lærer, har han i 37 år vært ved Ranheim skole, og siden 1949 som skolens bestyrer.

Han startet i heimbygda Vega i Helgeland, og var ett år ved Harran skole i Namdal før han kom hit. Men nå har han tatt avskjed med skolen etter oppnådd aldergrense. Den 3. juli fylte han 70 år, og dermed kunne han overlate «rorret» til nye krefter, nemlig lærer Anders Refseth, som nå skal føre verket videre.

Hongset er Ranheims-patriot, så det var ikke for ingen ting at en av byens aviser i et intervju med ham forleden, kunne understreke at han

er Ranheimsmann med liv og sjel.

Han har fulgt utviklingen og sett hvordan velstanden øket i takt med utbyggingen av fabrikkene, «slottet», som har skapt stedet, og kan med det fastslå at Ranheim snart er byen i Stor-byen.

— Jeg var fra først av bestemt for ikke å motta denne innbydelsen, for jeg er ingen tilhenger av fest som er arrangert for meg, men siden det er gjort, setter jeg likevel stor pris på det, både jeg og min kone, sa Hongset under festen. I skolen har jeg forsøkt å gjøre min plikt så langt jeg har maktet. Helsa har ikke alltid vært den beste, men det har «hange» sammen, utrolig nok, og den ære jeg nå får, synes jeg like mye kunne deles med flere andre, sa taleren til slutt.

— Det er med stor glede at jeg får anledning til å delta i denne festen til ære for min tidligere lærer, sa Jarle Torgersen. — Hongset var som en far for oss barna, den rette oppsederen som visste å lede oss inn på de rette baner her i livet. Foreldre-laget har mye å takke Hongset for, han har vært den gode ledertråden for foreningen, mannen som alltid har arbeidd for å få den beste kon-takt mellom skolen og foreldrene.

Som takk fra foreldrelaget overrakte Torgersen en vakker tre-armet lysestake.

Skoleinspektør Nordstrand og skolestyreformann Svend Hokstad takket på vegne av kommunen. Foruten blomster fikk Hongset et fint sølvbeger.

Deretter grep kretsformann Peder Myhre ordet.

— Det er et kjent begrep blant oss at du ikke liker noe «stå-hei» omkring din egen person, men nå når vi har både deg og din kone hos oss ved festbordet, er det meg en stor glede å få overbringe deg den største takk for din innsats under skolebyggingen, og ikke minst ditt arbeid for å få en fast tannklinikkk ved skolen, et prisverdig ønske som jeg håper blir realisert, sa Myhre.

Ingeniør Fridthjof Brun takket på vegne av Støtteforeningen for skolekorpset. Skolestyreren har alltid vært lett å samarbeide med, og hans arbeid innenfor foreningen er verd stor takk, sa Brun bl. a., og overrakte en vakker blomsterbukett.

Idealist og pedagog av den gamle, gode skole.

Til slutt takket Anders Refseth for maten og for lærerne som også var innbudt til festen. — Hongset er idealisten og pedagogen av den gode, gamle typen, sa han. — Vi skulle så

Myhre overrekker blomster til Hongset

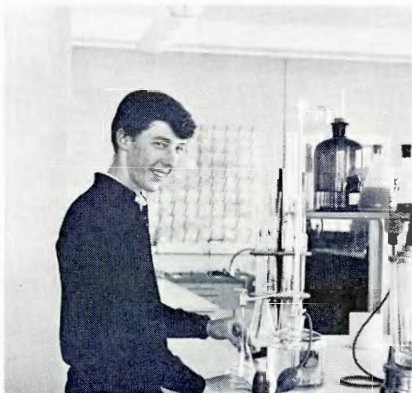
mer enn gjerne ha litt av ditt tålmod alle sammen, men vi får trøste oss med å si at vi får forsøke å gjøre det beste ut av det så langt våre evner måtte rekke. Men det vet jeg, at skulle vi noen gang bli oppradd for et kortere vikariat, kommer jeg til å spørre deg, selv om jeg så inderlig vel forstår at du er trøtt av skolearbeidet, som du har skjøttet over evne etter mitt begrep, når jeg tenker på de helsevansker du har plagdes med, sa Refseth til slutt.

Pit.

UTENLANDSK PRAKTIKANT

Vår utenlandske sommerpraktikant på laboratoriet i år kom fra Manchester i England. tyveårige Roger C. Howard er student ved Manchester University Technical Dept. og studerer der papirmakingens vanskelige kunst. Nå i høst begynner han på det 3. studieår som er det siste for å bli ferdig utdannet papiringeniør. Ved det samme universitetet kan studiene fortsettes på spesialfelter, og man kan ta doktorgrad etter ytterligere 3 års studium.

Det er ikke nødvendig med noen bestemt tid eller art av praksis for å få godkjent eksamen ved universitetet i Manchester, men det forutsettes at studentene på papirlinjen skaffer seg praktiske kunnskaper om

Mr. Roger C. Howard

masse- og papirproduksjon i sommerferiene.

Gjennom sin praksis på laboratoriet har Howard blitt kjent i de fleste av våre produksjonsavdelinger. Her som i flertallet av de engelske papirfabrikkene er det en blanding av gammelt og nytt utstyr. Den velholdte fabrikk og de naturskjønne omgivelser var han imponert over.

Vår etterbehandling er så mangfoldig at han ikke hadde fått tid til å studere alt. Han savnet dog anlegg for plastbetrykning i vår bedrift, og mente kombinasjoner av plast og papir stadig vant terreng i England.

Arbeidstiden ved vårt laboratorium fra kl. 08.00—15.30 syntes han var å foretrekke fremfor hva han i fjor sommer hadde hatt ved St. Annes Brard Mill. Der begynte arbeidsdagen kl. 09.00, kl. 11.30 var det tepause, og middagspausen varte fra kl. 13.00—14.00. Kl. 15.00 var det igjen tepause, og dagen ble avsluttet kl. 17.30.

Ellers under oppholdet her var Nidarosdomen besett, Gråkallen bestegget og Leirfossene beskuet. Selv om Vækteren i Trondhjem tok seg godt betalt, var det også morsomt å følge ham.

På Gjevilvasshytta hadde han hatt alle tiders fjellferie under godværsuken i fellesferien. Roger Howard kunne vanskelig forstå at det var mulig å bo så rimelig og godt, og lurte på hvor Trondhjems Turistforening tok pengene fra.

Norsk rakk han ikke å lære så meget av under sitt opphold her. Mange her i landet forstår og snakker engelsk, så det har gått bra likevel. Ved bestilling av middag ble han dog ofte overrasket. Således hadde han tre dager på rad fått fisk, og hver gang hadde han vært sikker på at han hadde bestilt spiseseddelsens kjøttrett. Hvalbiff hadde han også spist, og det hadde smakt fortreffelig så lenge han trodde det var vanlig biff. Men da han fikk høre det var hvalkjøtt, var han ikke så sikker på det lenger.

Oppholdet på Ranheim ble avsluttet med shopping i byen og rømmegrøt med spekemat på Tavern.

Roger C. Howard ga uttrykk for at han hadde likt seg godt på Ranheim og hatt utbytte av oppholdet. Med hans behagelige vesen, store interesse og iver var det også hyggelig for oss å ha ham på laboratoriet.

ØS.

90 år:	
Johan Auran	29/11
80 år:	
Alfred Eriksen	25/10
75 år:	
Otto Underhaug	4/10
John Horrigmo	8/10
70 år:	
Sigvart Alstad	10/10
Haldor Eggen	15/11
Hermand Ulstad	1/12
60 år:	
Otto Stene	30/10
Ottar Myhre	14/12
50 år:	
Johan Bremseth	20/11

BEDRIFTSMESTERSKAP I SKYTING 1965

Torsdag 10. juni 1965 ble Nidaros Skytebane åstedet for en innbitt kamp om bedriftsmesterskapet i skyting. 29 mann var anmeldt, men 22 møtte.

Før siste serie 300 m liggende hadde Per Sandtrø en ledelse på 147 pt.

foran Mehus 146 og Fridtjofsen 145 pt. Sluttresultatet ble at Mehus fikk 44 pt. på siste serie og Fridtjofsen også 44 pt., mens Sandtrø fikk 41 pt. og havnet på 3. plass.

Resultatet ble:

	100 m		300 m		Sum
	kne	ligg.	kne	ligg	
1. John Mehus	51	55	40	44	190 pt.
2. Arne Fritjofsen	47	54	44	44	189 pt.
3. Per Sandtrø	49	54	44	41	188 pt.
4. Knut Bjørvik	42	56	38	50	186 pt.
5. Ove Svendsen	50	46	44	44	184 pt.
6. Georg Våden	43	43	51	45	182 pt.
7. Armand Solem	48	50	44	33	175 pt.
8. Harald Sandtrø	43	55	37	37	172 pt.
9. Arnold Tørum	47	54	35	33	169 pt.
10. Georg Størdahl	37	55	36	39	167 pt.
11. Oskar Vedvik	46	51	21	47	165 pt.
12. Arne Brekke	40	42	35	44	161 pt.
13. Torbjørn Woldseth	39	46	33	36	154 pt.
14. Inge Sesseng	41	54	22	25	142 pt.
15. Andor Kirkvold	39	42	18	39	138 pt.
16. Reidar Olsen	34	49	30	24	137 pt.
17. Nic. Leikvold	17	35	38	42	132 pt.
18. Kåre Wiik	46	37	24	19	126 pt.
19. Sigmund Moe	35	44	25	19	123 pt.
20. Thor Larsen	44	52	—	—	96 pt.
21. Tore Johnsen	28	32	7	—	67 pt.
22. Tore Wavold	14	31	—	—	45 pt.

In memoriam

Ragnvald Brurok, født 5. oktober 1890, død 14. juli 1965

